

8.)

---

*Husto zalesnené Karpaty poskytovali bezpečný úkryt pre zbojníkov. Medzi najznámejších patrili **Senko** a **Bajus**. Ich mená nájdete zapísané aj v zozname najobávanejších zbojníkov tohto regiónu s názvom **Čierna pečat'**.*

9.)

Zbojnícky list

Skúsite napísať podobný?

10.)

Figurálny včelín

11.)

Vyskúšajte, aký zvuk majú tieto pastierske zvonce!

12.)

Krajina má v sebe aj rôzne zvuky. Dobre počúvajte!

13.)

Takýto senník sa volá oboroh. Jeho strieška je posuvná. Medzi senom a strieškou je dosť miesta pre dobrý nocľah...

14.)

Knieža Laborec

podľa povesti bránil krajinu pred nepriateľmi. V zápale boja sa utopil v rieke, ktorá neskôr po ňom dostala svoje meno.

15.)

Pamätáte sa, ako a podľa koho sa volá táto rieka?

16.)

„Cesta tu stráca svoje meno a obohnaná z oboch strán rôznymi plotmi a vysypaná riečnymi kameňmi, ktoré tak pekne štrkocú pod nohami ľudí a kráv, sa stáva ulicou.“

(I. Olbracht: Nikola Šuhaj)

17.)

Takýmito ornamentami – ozdobami – symbolmi si ľudia krásľili svoje príbytky. Mnohé z nich plnili i ochrannú funkciu a chránili ich pred zlými silami.

Pokúste sa nakresliť podobný ornament a možno ochráni aj vás.

18.)

Táto nádoba je vyrobená z kmeňa stromu, uskladňovalo sa v nej obilie a volá sa KADOB. Jeho výhodou bolo, že pri požari v dome sa dal rýchlo odgúľať a tak obilie zachrániť.

19.)

Recept na „mačanku“:

Šťavu z kyslej kapusty zahustí múkou a pridaj sušené huby. Chvilku povar. Pozor!!! Polievka sa neje lyžičkou, ale chlebom, ktorý si v nej máčaš.

Recept na „tatarčonné pirohy“:

Na prípravu pohánkových (tatarčonných) pirohov potrebuješ pohánkovú a hladkú múku, vodu, soľ.

Vyrobíš cesto, ktoré vyvaľkáš a nakrájaš na štvorčeky. Plnku vytvoríš napr. z bryndze a uvarených zemiakov. Pirohy sa polejú rozpusteným maslom a udusenou cibuľkou.

20.)

Cyrilika je písmo, ktoré sa používa na tomto území.

21.)

Porovnajte písmená! Našli ste niektoré rovnaké?

22.)

Vysvedčenie: ukážka jedného z prvých rusínskych vysvedčení.

23.)

„Ja Rusyn byl, jesm i budu ...”

(Alexander Duchnovič)

Alexander Duchnovič (1803 – 1865) bol významným rusínskym národným buditeľom. Založil Prešovskú literárnu spoločnosť, ktorá vydala Almanach „Pozdravlenie Rusínov” a šlabikár v miestnom nárečí. Podľa neho je pomenované i divadlo v Prešove, kde hrajú hry v nárečí tohto kraja.

24.)

Juliánsky kalendár

Na tomto území sa používa okrem Gregoriánskeho aj Juliánsky kalendár.

Ukážka:

Gregoriánsky kalendár

Juliánsky kalendár

Vianoce: 24. 12.

Vianoce: 7. 1.

25.)

Spevy, ktoré sa spievali a dodnes spievajú v drevených kostolíkoch, sa nazývajú podkarpatské prostopínie. Vychádzajú z gregoriánskeho chorálu a spevu všetkých prítomných a kňaza (kontora – d'aka).

26.)

Drevené kostolíky, ktoré domáci nazývajú **cerkev**, sú najtypickejšou ľudovou architektúrou tohto kraja. Pri ich budovaní sa nepoužívali klince, ale dômyselné tesárske väzby.

27.)

Ikona (z gréckeho eikon) – obraz, ktorý zobrazuje svätcov a patrónov.

28.)

Ikonostas je súbor ikon, ktorý má prísne hierarchické usporiadanie.

29.)

Cárske dvierka boli určené len pre kňaza.
